

دانشگاه علوم پزشکی تهران
دانشکده پرستاری و مامایی

عنوان:

**طراحی و روان‌سنجی ابزار سلامت جنسی و باروری زنان کم‌توان ذهنی: مطالعه
ترکیبی متوالی اکتشافی**

پایان‌نامه برای دریافت درجه دکتری تخصصی Ph.D
در بهداشت باروری

نگارنده:

مریم فرمینی فراهانی

اساتید راهنما:

دکتر زیبا تقی‌زاده

دکتر عباس عبادی

سال ۱۳۹۹

طراحی و روان‌سنجی ابزار سلامت جنسی و باروری زنان کم‌توان ذهنی: مطالعه ترکیبی متوالی اکتشافی

چکیده فارسی:

مقدمه: کم‌توانی ذهنی پدیده‌ای زیستی، اجتماعی، روانی و فرهنگی است. زنان کم‌توان ذهنی، به دلیل شرایط خاص ذهنی و جسمی ناشی از کم‌توانی، دچار مشکلات و مسائل عدیده‌ای در زمینه سلامت جنسی و باروری می‌باشند. با توجه به اهمیت موضوع سلامت جنسی و باروری زنان کم‌توانی ذهنی و پیچیدگی نیازها و مشکلات آنان در این زمینه و تأثیر مستقیم، شگرف و اثبات‌شده‌ی دیدگاه و نظرات والدین و مراقبین کم‌توانان ذهنی در برآورده شدن نیازهای جنسی و باروری آنان و همچنین تأثیر منحصر به فرد بافت و ساختار فرهنگی هر جامعه بر سلامت جنسی و باروری آنان، پژوهشگر بر آن شد تا طی انجام مطالعه‌ای به تبیین ملاحظات سلامت جنسی و باروری زنان کم‌توان ذهنی و طراحی ابزاری معتبر و پایا در جهت سنجش سلامت جنسی و باروری آنان بپردازد.

روش کار: پژوهش حاضر، یک مطالعه ترکیبی اکتشافی از دو مرحله کیفی و کمی می‌باشد. مرحله اول پژوهش کیفی از طریق مصاحبه عمیق و نیمه ساختاریافته به روش مبتنی بر هدف، با ۲۱ نفر از والدین و مراقبین سطح اول و تخصصی زنان کم‌توان ذهنی در مراکز نگهداری از کم‌توانان ذهنی و مراکز روزانه توان‌بخشی و حرفه‌آموزی تهران انجام شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آنالیز محتوای قراردادی بر اساس رویکرد ژانگ و ویلدمونت، توسط نرم‌افزار MAXQDA ۱۰ انجام گرفت. مرحله دوم، مرحله کمی پژوهش بود که به طراحی و روان‌سنجی ابزار سلامت جنسی و باروری زنان کم‌توان ذهنی آموزش پذیر منتج گردید. در ابتدا، استخراج گویه‌ها بر اساس مفاهیم و درون‌مایه‌های مستخرج از فاز کیفی و نیز مرور متون تشکیل شد و در مرحله دوم، روایی و پایایی ابزار موردبررسی و تأیید قرار گرفت. روایی صوری با ۱۰ نفر از مادران، روایی محتوی با ۱۰ نفر از خبرگان، به روش‌های کیفی و کمی (CVR, CVI) به دست آمد و روایی سازه با ۲۰۲ نفر از مادران، از طریق روش تحلیل عاملی اکتشافی به روش حداکثر درست‌نمایی و چرخش واریماکس، در نرم‌افزار SPSS 25 انجام شد. پایایی ابزار از طریق بررسی همسانی درونی، آزمون-بازآزمون و برآورد خطای معیار اندازه‌گیری موردبررسی و تأیید قرار گرفت و در نهایت نمره دهی، پاسخگویی، تفسیرپذیری و سهولت ابزار تعیین گردید.

یافته‌ها: آنالیز داده‌ها در مرحله کیفی، منجر به تبیین ملاحظات سلامت جنسی و باروری زنان کم‌توان ذهنی و استخراج ۴ درون‌مایه با عناوین افول هویت زنانه، تزلزل استقلال، انزوا و حمایت اجتماعی گردید. در بخش کمی مطالعه، بعد از تأیید روایی صوری و محتوی، ابزار اولیه با ۳۱ گویه و کسب میانگین شاخص روایی محتوی ۰/۹۱ وارد مرحله روایی سازه شد. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که ابزار حاوی هفت

عامل با عناوین استقلال در بهداشت فردی و قاعدگی، رفتارهای نامناسب اجتماعی، آموزش خود مراقبتی جنسی، شناخت حریم خصوصی، شناخت مسائل باروری جنسی و دغدغه‌های قاعدگی می‌باشد. این عوامل به ترتیب ۲/۶۲، ۲/۵۱، ۱/۹۲، ۱/۸۰، ۱/۶۷، ۱/۴۸، ۱/۲۲ مقدار ویژه را به خود اختصاص دادند و در مجموع ۵۳ درصد از کل واریانس متغیرهای ابزار را تبیین کردند. در نهایت با محاسبه همسانی درونی ابزار (آلفای کرونباخ=۰/۸۰) و همبستگی درون خوشه‌ای (۰/۹۷) و خطای معیار اندازه‌گیری (۱/۵) پایایی ابزار مورد تأیید قرار گرفت و ابزاری معتبر و پایا تحت عنوان SRH-WID حاوی ۲۵ گویه به دست آمد.

نتیجه‌گیری: این مطالعه مفهوم جدیدی از سلامت جنسی و باروری زنان کم‌توان ذهنی، با تکیه بر تجارب متنوع والدین و مراقبین زنان کم‌توان ذهنی را به دست آورد و به اهمیت توجه و حمایت از آنها تأکید نمود. همچنین با طراحی ابزاری معتبر و پایا جهت سنجش سلامت جنسی و باروری زنان کم‌توان ذهنی، امید است بتواند گامی در جهت افزایش آگاهی ارائه‌دهندگان مراقبت به زنان کم‌توان ذهنی، در زمینه شناخت مسائل و مشکلات جنسی و باروری آنان و کمک به تدوین استراتژی‌های بهتر در جهت رفع این مشکلات بردارد.

کلمات کلیدی: "زنان کم‌توان ذهنی"، "سلامت جنسی و باروری"، "روان‌سنجی ابزار"

Teheran University of Medical Sciences
School of Nursing and Midwifery

Title:

**Development and Psychometric Properties of sexual and
Reproductive Health Instrument in Women with intellectual
disability: sequential exploratory mix method**

**A dissertation submitted as partial fulfillment of the requirements for Doctor of
Philosophy (PhD) Degree
In
Reproductive Health**

By

Maryam Farmahini Farahani

Supervisors

Dr. Ziba Taghizadeh

Dr. Abas Ebadi

2020

Abstract:

Development and Psychometric Properties of sexual and Reproductive Health Instrument in Women with intellectual disability: sequential exploratory mix method

Background: Intellectual disability is a biological, social, psychological and cultural phenomenon. Women with intellectual disabilities have many problems with reproductive and sexual health due to special mental and physical conditions caused by disability. The effect of intellectual disability on sexual and reproductive health has been largely ignored in the clinical performance, research, and quality of life of these individuals. Therefore, the researcher attempted to study the concept of sexual reproductive health of women with intellectual disability and design a valid and reliable tool for measuring their sexual reproductive health.

Methods: The present study was designed as a sequential exploratory mixed method, the qualitative phase was followed by the quantitative phase. The first phase of the qualitative research was conducted through in-depth and semi-structured interviews with purposeful method, with 21 parents and caregivers of women with intellectual disability in intellectual disability care centers in Tehran. Data analysis was performed with a content analysis approach using the conventional method proposed by the Zhang and Wildemuth (2016) by 10 MAXQDA. Second, the quantitative phase had two steps and aimed at developing and evaluating the psychometric properties of sexual and reproductive health of women with intellectual disability. In the first step of this phase, an item pool was developed based on the subcategories and categories related to the qualitative study and literature review. In the second step Validity and reliability of the instrument were evaluated and confirmed. Qualitative and quantitative methods were used to determine face validity and exploratory factor analysis was used for construct validity. The reliability of the instrument was assessed and verified through internal consistency, test-retest and SEM.

Results: in the findings of first stage, the women's perceptions were categorized in four themes including the decline of feminine identity, Insecurity of independence, isolation and social support. Exploratory factor analysis based on maximum likelihood and varimax rotation revealed that the instrument contains seven factors including independence in individual and menstruation hygiene, socially inappropriate behaviors, sexual self-care education, privacy recognition, sexual reproductive awareness, and menstrual concerns.. Eigen value of these factors accounted for 2.62, 2.51, 1.92, 1.80, 1.67, 1.48, 1.22, and explained 53% of the total variance of the instrument variables. Finally, the internal consistency of the tool (Cronbach's alpha = 80%), intra-cluster correlation (97.6%) and SEM (1.5) confirmed the reliability of the tool.

Conclusion: This study explored a new concept of reproductive-sexual health women with intellectual disability, focusing on the diverse experiences of parents and careers of them and emphasized the importance of attention and support. Also, It is hoped that through this research, one can take a step to enhance the awareness of care providers about sexual, and reproductive health needs and it can help nurses, midwives, and physicians, towards the better strategies for minimizing sexual and reproductive complicates of them.

Key words: women with intellectual disability; sexual and reproductive health; Psychometric tools